

Anadolu Halk Müziği

TÜRKÜ

Türkçe söylenmiş şiir anlamına gelen "Türkü" nün "Türkî" sözünden geldiği görüşü kabul edilmiş bir görüştür. Yani, "Türk" kelimesine Arapça "î" ilgi ekinin getirilmesiyle vücut bulmuştur. "Türk'e has" anlamına gelen bu söz halk ağzında "Türkü" şekline dönüşmüştür.

Türkü sözü muhtelif Türk boylarında farklı kelimelerle isimlendirilirler. Türküyü Azeri Türkleri MAHNI, Başkurtlar halk YIRI, Kazaklar TÜRKi, TÜRÜK, HALIK, ANI, Kırgızlar ELDİK IR, TÜRkü, Kumuklar YIR, Özbekler TÜRKi, HAK KOŞIĞI, Tatarlar HALIK CIRI, Türkmenler HALK AYDIMI, Uygur Türkleri de NAHŞA, KOCA NAHŞI derler.

TANIMLARI

- "Koşma şeklindeki bir manzumenin her dörtlüğüne bir (beşinci) veya bir (beşinci-altıncı) mısra ilavesiyle söylenen bir halk şiiridir." Nihat Sami Banarlı
- "Her mısrası kafiyeli üçer mısralı kıtalar ile gene kafiyeli ve iki beyitten müteşekkil ara nağmeleri olan ve çalınıp söylenen folklorik halk edebiyatı mahsulleridir." Muzaffer Uyguner

TANIMLARI

- "Büyük tarihi hadiseler karşısında halk kitlesinin sevinçlerini veya ümitsizliklerini; büyük şahsiyetler hakkındaki saygılarını veya nefretlerini; gençler arasında geçen hazin aşk hikâyelerini, millî hece veznini ölçü alan ve kalpleri fetheden mısralarla, derin bir muhteva içinde dile getiren edebî, aynı zamanda mûsiki bakımından ehemmiyete hâiz olan bu kendine öz bestelerle söyleyen; dar manâsıyla ise tarihi bir vesika mahiyeti gösteren Türk halk şiirinin en eski türlerinden biri". Herbert Jansky

Türkiye Tarihçesi

- Yurdumuzda müzikle ilgili ilk yazı 1915 yılında Yeni Mecmua adlı dergide yayınlanmıştır. Bu tarihten sonra birçok halk müziği derlemesi yazıları yayımlandı. 1920 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Kültür Dairesi kuruldu ve bu çatı altında Halk Müziği derlemeleri de başladı.
- Derlemeler ilk kez bilimsel olarak İstanbul Belediyesi Konservatuarınca 1926 yılında ele alındı. 1929 yıllarında derlemeler yayın olarak ve plaklara alınarak satışı yapılmaya başlandı.

Türk Halk Müziği Türleri

KIRIK HAVALAR

UZUN HAVALAR

KIRIK HAVALAR

■ TÜRKÜLER

Türkü tabiri uzun havaları da kapsayan genel bir tabir olsa da daha ziyade usullü (ölçülü) sözlü halk ezgilerini içermektedir. Bu sözlü halk ezgilerini de kendi aralarında Halk Oyunu Türküsü, İlahi, Deyiş, Kahramanlı türküleri gibi alt birimlere ayırabiliriz.

KIRIK HAVALAR

■ OYUN HAVALARI

Oyun havaları da kendi içerisinde iki gruba ayrılmaktadır. Sözlü ve sözsüz oyun havaları. Sözlü oyun havalarına Halk Oyunu türküsü de denilmektedir. Bunlar bazen oyunla birlikte icra edilirken, bazen de müstakil olarak icra edilmektedir. Sözsüz oyun havaları da bazen halk danslarının icrasında müzik eşliği olarak çalınmakta bazen de enstrümantal olarak icra edilmektedir. Bunun dışında peşrev denilen giriş uvertürleri de bulunur; bunlar özel törenlerde (Askere uğurlama, gelinin çıkışı vs.) icra edilmektedir.

Uzun Havalalar

- Uzun havalarda Anadolu'da oldukça yaygın ve özellik arz eden türdür. Yöreden yöreye isim, söz, makam, ezgi motifi ve icra biçimi olarak farklılık gösterir. Bu grup da kendi aralarında küçük birimler şeklinde tasnif edilebilir. Hoyrat, Barak, Bozlak, Maya, Gurbet Havası, yol Havası, ağıt vb.